

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
Scrisorile nefrancate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
INSERATE
se primesc la Administrațiunea în
Brașov și la următoarele
BIBLIOTECI DE AȘUTĂRI:
In Viena: la M. Dukas Nachf.,
Nux. Angermold & Emerie Les-
ner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelik Nachf., Anton Oppalik.
In Budapesta: la A. V. Gold-
berger, Ekstein Bernat, Iuliu
Leopold (VII. Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
rie garmond pe o coloană 10
bani pentru o publicare. Pu-
blicar mai dese după tarife
și învoială. — RECLAME pe
pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXVII.

„GAZETA” ÎNSE ÎN DE-URTE CI
Abonamente pentru Arștia-Ungari:
Pe un an 24 cor., pe șese luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se primumără la tôte ofi-
ciile postale din într și din
afară și la d-nu colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare,
Târgul Inului Nr. 30. etagiu
I. Pe un an 20 cor., pe șese
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul în casă: Pe un an
24 cor., pe șese luni 12 cor.,
pe trei luni 6 cor. Un esem-
pliar 10 bani. — Atât abona-
mentele cât și inserțiunile
sunt a se plăti înainte.

Nr. 277.

Brașov, Miercuri 15 (28) Decembrie.

1904

Tisza bate toba cea mare.

Incă dieta n'a fost disolvată, abia mâne se întrunesc prima oră după serbător și deja se desemneză conturile viitoarelor lupte electorale destul de vedit apröpe în tôte ținuturile din Ungaria și Transilvania.

S'a gândit guvernul Tisza la tôte eventualitățile, și-a croit planul cum se combată mai cu succes opozițiunea unită maghiară — căci de acésta se tratéză în rândul întâiu — dér n'a uitat nici de naționalități. Mai ales printre Sêrbi și printre Slovaci se simte de pe acum „mâna tare”, care vrea să-i împingă și pe unii și pe alții în tabêra guvernamentală, îngrijind mai cu sémă ca să fie paralisate, decât nu altfel cu forța, tôte nisuințele și planurile partidelor naționaliste.

Și-a pus în gând contele Tisza să misce tôte spre a împedea să fie realeși în cercurile lor cei vre-o patru naționaliști slovaci, cari s'au putut strecura în dietă cu ocaziunea alegerilor dela 1891, presi-date de Coloman Szell. Tot așa agitéză prin foile subvenționate pentru- ca și Sêrbii să alégă guvernamentalii venind în ajutor guvernului.

Este așa-dér o acțiune combinată, care sub pretext de a-se da concurs guvernului, ca să înfrângă obstrucțiunea și să restabiléscă ordinea în parlament și în țeră, tinde a zădărnici ori-ce mișcare independentă în sinul Slovacilor și a Sêrbilor.

La alegerile trecute Slovacii au fost întru câțva pe sub mână sprijiniți de partidul poporal maghiar. Acum și acest sprijin îl vor pierde Slovacii, pentru-că partidele opoziționale sunt hotărîte a se alia pretutindenii, unde singure n'au șanse a reuși, dér cu naționalitățile nu vor să pacteze în nici un cas, și mai bine preferă să învingă un candidat al guvernului, de cât un candidat naționalist.

Fără îndoială, că nici față cu Românii Tisza nu va procedea în mod diferit de acesta. Ba aici, după semnele ce s'au arătat deja de mult, va desfășura o activitate și mai mare spre a câștiga aderenți pentru politica sa „salvatore”. Va face să se porțe stégul și să se bată toba cea mare prin tôte cercurile locuite de Români, chemându-i să între în ôstea tiszaistă.

S'a vorbit mult de un „pact” încheiat cu Românii de pe la Arad, care s'ar trage încă dela cunoscuta fraternizare la „masa ospitală” a răposatului episcop Goldiș. Ori există „pact” ori nu, efectele fraternisării aceleia se anunță deja. Foile maghiare ne spun, că Vicarul dela Oradea-mare va candida în cercul electoral Ceica cu program guvernamental.

Casul dela Ceica dă de gândit, căci e vorba de un Vicar episcopesc român ceea-ce de sine ne face să ne întrebăm, care este rolul ce l'a rezervat prelaților și preoților noștri contele Tisza la viitoarele alegeri?

Scim bine, că tôte guvernele unguresci, dér mai cu sémă guvernul lui Coloman Tisza, tatăl ministrului preșepinte actual, au băgat la tôte acțiunile lor mai însemnate și pe prelații noștri în calculul lor. S'a făcut tot-déuna mare presiune ca ei să sară în ajutor guvernului.

Contele Tisza de sigur va face presiune asupra episcopilor noștri și în fața alegerilor viitoare dietale și a celor ce vor mai urma, — căci e vorba ca dieta să fie și a doua și a treia oră disolvată, până ce Tisza o va crede destul de curățită de bóla obstrucțiunii.

Ca tot-déuna în asemeni momente, Archiereii noștri se vor afla în mare încurcătură, nesciind cum să iésă din dilemă.

Am dori ca Românii noștri să nu lase a fi seduși nicăiri și în nici o împrejurare de considerațiunii față cu cunoscutele „greutăți”, cu cari au a se lupta Archiereii noștri din cauza presiunii guvernului și să nu cumva să credă, că ar fi bine și de folos ca pentru încunjurarea acestor greutăți său pentru ușurarea lor să deserteze de la cauza stântă a partidului național român.

Ne purtăm însă cu speranța, că, având în vedere timpurile extra-ordinare și critica situațiune a poporului român, Archiereii noștri nu vor uita, că mai per sus de ori ce presiunii și amenințări ale puterei, stă și trebuie să stea conștiința datoriei lor naționale.

O desmintire caracteristică în afacerea proiectului Berzeviczy. Corespondentul din Viena al țiarului „Independance Roumaine” a fost raportat nu de mult acestui țiar, oă guvernul imperial de la Berlin ar fi dat să cunoscă, într'un mod confidențial și delicat guvernului Tisza, că noul proiect de lege pentru reforma școlară, depus în camera din Budapesta, a produs o impresiune penibilă în cercurile naționale germane. „Gazeta de Colonia” în numărul său de la 20 Dec. n. vine însă și desminte acésta scire, dîcând că ar fi luată din „domeniul fantaziei”. — Evreii de la „Neue Fr. Presse” reproducând desmintirea „Gazetei de Colonia” esclamă: „O scire română tendențioasă!”

Natural, că cei de la „Indep. Roum.” n'au putut să trecă peste acestea în tăcere și, ca să dovedéscă că totuși acea scire n'a fost scosă din vânt, citéză ceea-ce a scris semioficiosa „Wiener Allg. Ztg.” despre încordarea germano-maghiară, dîcând între altele: „Cu multă circumspecțiune și tact, guvernul german a comunicat celui maghiar, că Germania, fără să se amestece în afacerile interne ale Ungariei, va fi penibil afectată prin aducerea unei astfel de legi.”

Mai spune fôia bucurescénă, că și jurnalele unguresci au adus acésta scire și n'au primit nici o desmintire de la ambasadorul imperiului german din Viena, contele de Wedel.

În cele din urmă n'ar fi pentru nimeni surprindător, că cercurile oficiale germane simpatiséză, său mai bine țis se

prefac a simpatisa cu nebuniile șoviniste maghiare, — bine sciind înainte ce s'firșit vor avé.

Cestiunea sufragiului universal în Ungaria.

Profesorul de la universitatea din Budapesta Dr. Carol Kmety publică în ediția de Crăciun a țiarului „Egyetértés” un articol lung asupra dreptului sufragiului universal din punct de vedere al politicei naționale maghiare. Profesorul Kmety este acela la care s'a fost referit contele Tisza într'un discurs al său din cameră, pentru a-și învedera teoria sa, că „voința națiunii” o reprezintă majoritatea din dietă. Dăm următoarea parte din interesantul articol al profesorului Kmety:

„Nu în numele umanismului, nici al democrației, său chiar al radicalismului, ba chiar nici în numele drepturilor egale ale omului, — ci pentru statul maghiar și numai pentru acesta și pentru salutea lui, considerăm de bun dreptul sufragiului universal.”

„Cele câte-va sute de mii de alegători din națiunea de 20 milioane, sunt în realitate numai o fracțiune a marelui popor; în mâinile acestei fracțiuni este pusă de-abinele tótă puterea de stat și municipală; este o adevărată oligarchie acésta (puterea minorității).”

„Trezvia sentimentului de stat, devotamentul moral în serviciul ideii de stat, respectul față cu ordinea etică și de drept a statului și alipirea față de instituțiunile lui, apoi dimpreună cu aceste conștiința cetățenescă, ca sorginte puternică a patriotismului și ca zăgaz al internaționalismului, nu pot să trăiescă și să se desvólte decât în membrii activi ai națiunii. Deși împărțășirea de dreptul electoral nu deșteptă în milioanele de cetățeni forțele morale amintite, totuși acel drept le cultivă. Prin aceste forțe statul maghiar devine mai puternic, organismele sale mai influente în tôte direcțiunile. Să ne gândim numai, cât de mult ar cresce puterea și autoritatea parlamentului nostru, decât nu sute de mii, ci milioane și-ar pune în cumpănă greutatea lor; cu cât mai mult ar pute să reziste el pericolelor politice, decât și-ar arunca rădăcinele mai adânc în straturile cele mai largi ale poporului?”

„Acésta crescere a autorității parlamentului este o necesitate ardentă de stat nu numai în afară, față cu imperalismul austriac, oi și înăuntru pentru asigurarea echilibrului puterilor ce distribue între sine suveranitatea. Fără de a lua noué forțe, dieta noastră este un factor foarte inegal pe lângă puterea principală de guvernământ, care mereu cresce. Montesquieu a țis, că libertatea pierde acolo, unde echilibrul organismelor puterilor principale se clatină.”

În continuarea espunerilor sale, profesorul Kmety afirmă, că sufragiul universal n'ar provoca o prea rapidă schimbare de direcție în conducerea statului și nu măresce pretinsul pericol din partea naționalităților. Êtă ce dîce el:

„...Nunc ad fortissimum. Ce efect ar avé generalisarea dreptului electoral asupra pericolului naționalităților?”

„Temerile celor mai buni patrioți își iau hrana din opiniunea apröpe generală, că prin sufragiul universal se multiplică numărul deputaților eșiți din sinul naționalităților, decî și însemnătatea și greutatea lor în parlament. După noi, acésta pöte se urméză și prin intrarea în activitate a naționalităților, pe lângă dreptul electoral existent. Dér în măsură mai mare nu pöte să urmeze în urma sufragiului universal. Căci bine să se înțelégă, lărgirea dreptului electoral nu se referă unilateral numai la naționalități, ci în aceeași proporțiune și la Maghiari. Cu alte cuvinte, e fôrte probabil, că proporțiunile actuale ale puterilor nu se schimbă esențial, căci cresce în medie pe o formă numărul alegătorilor maghiari, adevă numărul celor fideli statului, ca și numărul acolora, cari eventual sunt accesibili pentru agitațiunea naționalistă. Cercurile în cari alegătorii maghiari sunt covirșitori ađi ca număr, își vor menținé proporția numerică și după întroducerea sufragiului universal, ba decât luăm, că acest drept devine proporțional avantajos mai ales pentru elementul industrial, în care Maghiarii sunt mult mai bine reprezentați ca celelalte populațiuni, sunt prospecte ca numărul alegătorilor maghiari să crescă și mai mult...”

„Ni-se pare sigur, că pericolul naționalist nu se pöte invoca aici, decât ca *mumus*, ca *proteat* în contra sufragiului universal, care trebuie considerat de salutar pentru statul maghiar și pentru ideia națională maghiară...”

Profesorul Kmety dîce în altă parte a articolului său, că aderenții sinceri ai dreptului electoral universal pot să fie în Ungaria numai aceia, cari pretind, ca să se dea acest drept „fie-cărui cetățen ungar de gen bărbătesc, fără deosebire de clasă, naționalitate ori confesiune, care are vârsta cerută, care nu stă sub urmările unei crime morale, e capabil de câștig, nu e avisat la ajutor public, și nu stă sub tutorat de ori-ce natură”. Nu se pöte recunosce alt cens, decât censul etății și nu se pöte pretinde de la cel ce se bucură de acest drept, decât garanția, că posedă *capabilitatea politică*.

Mișcarea electorală.

Candidații guvernului în slovacime.

Din listele de candidați, ce le publică țiarele maghiare vedem, că guvernul Tisza și-a pus de gând să nu mai lase a intra în viitorea cameră nici un deputat naționalist slovac.

La Senice, cerc pe care l'a reprezentat Francisc Veselovsky, guvernul candidéză pe fostul viceșpan din Nitra Stefan Krausz, care fusese ales în Ersekujvar.

În Vagujhely, cerc curat slovacesc, va candida Vietorisz Miklos contra unui Slovac.

În Verbo, cerc reprezentat de naționalistul Valasek, guvernul își va pune de asemenea candidatul său. Tot așa la Nitra, Sakolta ca și în celelalte cercuri din slovacime.

Partidul poporal, care dispune de câte-va cercuri printre Slovacii, se feresce a da vre-un ajutor candidaților slovaci independenți, — bag' sémă în urma lo

zincei ce a dat-o Apponyi, că acolo unde un candidat guvernamental stă față în față cu un candidat naționalist, alegătorii opoziționali maghiari mai bine se-și dea votul pentru candidatul guvernului, decât pentru candidatul naționalist.

Voci de presă.

„Narodnost” din Zimony, foie sêrbescă subvenționată de guvern, agită în favoarea contelui Tisza, pe care-l laudă ca pe unul, care vrê să facă rinduală în țărâ.

„Zastava” (radical) din Neoplanta apelază la alegătorii sêrbi să respecte disciplina de partid și să se ferescă a face tovărășie cu vrâna din partidele maghiare. Partidul radical sêrbesc stă pe basa politice de rezistență pasivă și până în momentul de față n'a hotărât încă să părăsescă pasivitatea.

Același organ crede, că opoziția maghiară n'a început lupta numai contra lui Tisza, ci mai vêrtos contra Vienei. Acțiunea opoziției merge în direcție curat șovinistă și numai regreta se pôte, că în politica maghiară nu se aude încă nimic despre egală îndreptățire a naționalităților.

„Obzor” din Agram țice, că Croații trebuie să privescă indiferenți la criza parlamentară ungară. Partidele maghiare tôte profesescă principii șoviniști, prin urmare pentru Croați este indiferent, care din ele va învinge. Națiunea croată e avisată la propriile sale puteri, de aceea rezistența față cu politica șovinistă maghiară Croații trebuie s'o organizeze în patria lor.

Din camera română.

(Discuțiunea asupra proiectului de lege pentru organizarea învățământului particular.)

În ședința de Sâmbătă a camerei române s'a început discuțiunea asupra proiectului de lege pentru organizarea învățământului particular, prezentat de ministrul Haret. Raportor d-l I. Bîanu.

Deputatul Marghiloman propune amânarea discuțiunii generale din cauză că situațiunea actuală politică a împedecat pe deputați a studia acest proiect de lege, din care unele dispozițiuni sunt în conflict cu Constituțiunea țării. Într'o țărâ vecină (Ungaria) — țice oratorul — reforma învățământului a produs protestări violente. N'ar trebui să fim și noi acușați de a atenta la libertatea învățământului printr'o lege introdusă în mod pripit.

Mioistrul Haret luând cuvântul constată, că proiectul fiind studiat de comitetul delegaților și fiind distribuit deja de Mercuri între deputați, tótă lumea a avut timp pentru a-l studia. Decă oratorul semnalază inconveniențe de ordin constituțional, n'are de cât să le indice.

Amânarea discuției generale se respinge.

Dep. Tache Ionescu luând cuvântul în discuția generală, spune că proiectul este inoportun, și atinge principii consti-

tuționale. Articolul 23 din Constituție garantează libertatea învățământului, întrucât nu atinge bunele moravuri și ordinea publică și decretază de obligator învățământul primar în România. Tot ce nu e conform cu acest articol, este ilegal. Proiectul acesta este isvorit dintr'o concepție autoritară cu totul extraordinară, de-orece conține dispozițiuni, cari jignesc libertatea învățământului garantată prin lege. Oratorul citază și comentéză unele din aceste dispozițiuni, precum fixarea salariilor profesorilor secundari, dispozițiunea că un străin nu pôte deschide școlă, decât după ce a stat 3 ani în România, faptul că proiectul împedecă pe părinți a-și trimite copii la școlile, pe cari ei le preferă etc. Proiectul e destinat să acopere o greșală: procesul călugărițelor. De-orece proiectul din cestiune e plin de asemenea erori fundamentale, oratorul declară, că va vota contra lui.

D-l P. Carp arată, că proiectul acesta în primul rând nimicesce principiul constituțional, suprimând libertatea învățământului privat, chiar decă el intrunescă și e în conformitate cu tôte dispozițiunile legii. În continuare d-l Carp constată, că în sinul partidului liberal jau intervenit neînțelegeri, chiar o desbinare, și cei cari au provocat-o, represintă partea cea mai bună și mai alêsă din partid. Lupta, care se dă acum în sinul partidului național liberal, nu trebuie privită ca o luptă dată în contra unei singure persoane, ci ca o manifestare, care tinde spre evoluțiune, și deci spre viitorul și fortificarea partidului liberal. De aceea crede, că tineretul, care luptă și tinde cătră o asemenea evoluție, nu-și va inaugura frumoșa pornire, prin a vota o lege ca cea propusă de ministrul Haret. Oratorul declară, că va vota contra legii.

Ministrul Haret răspunde, că în tot timpul, cât a stat pe banca ministerială, nu a prezentat parlamentului nici un singur proiect de lege, care să nu fie isvorit din cele mai adânci necesități didactice. Omenii, cari vor judeca cu mintea limpede și cu cuget curat, nu vor ave nimic de reproșat acestui proiect. Adresându-se d-lui T. Ionescu, țice, că nu din anumite considerațiuni politice a procedat în sensul știut față cu institutiile catolice, ci din convingere și sinceritate personală. Declară, că decă i-s'ar mai presenta de țice ori asemenea casuri, tot de atâtea ori va lua măsuri reprimatorii. În fine analizează și esplică în mod sumar dispozițiunile proiectului de lege.

Inchidându-se discuția, legea se pune la vot și se admite cu 57 voturi contra 6. —

Lățiți cultura plantelor industriale în popor!

II.

În agricultură avem plante, cari nu renteză de loc, fie că se cultivă la lo-

curi și în regiuni nepotrivite, fie că nu le scim îngriji în de ajuns, unde alte plante ar puté să renteze pământul și munca de 10 ori mai bine. Acésta fortare și silă, și a noastră și a naturei, evident că ese în paguba noastră.

Intre aceste este cucuruzul în prima linie, alimentul de căpetenie și iubit al poporului nostru, și ori și cât ar ține poporul la cultura și facerea lui, de cele mai multe ori se înșelă și folosul lui este imaginar. Chiar și în România, în câmpia plană și mănôsă, unde în timp de 30—40 ani n'a gunoit încă nimeni, cu clima ei căldurosă și înfierbătată, și unde țeranul se razimă numai în porumb, bărbații politici și de sciință se intrébă cu drept cuvânt, decă țera mai pôte merge înainte cu cultura exclusivă a porumbului.

Decă porumbul se face, el se vinde mai pe nimica, sub influința concurenței Americii n'are căutare, n'are nici prețuri, și pentru arêndașii mari și marii proprietari el nu mai renteză ca să-l cultive în regie și muncescă în bani, ci-l cultivă de obicei numai dându-l în dijmă și în parte la locuitori, ori în pogonele desevirșite, ce aceștia au să le muncescă gratuit, pentru că le-au dat pământ de cultură în parte, ori că le-au învoit vitele la pășune.

Deci decă pentru cei mari și bogați cultura porumbului, luată în sine, nu renteză, ore ea să renteze pentru țeranii, cari se duc să-l pună la mai multe poste de părtare în parte, în dijmă etc.?

Și pentru țeranii, când se face, când nu se face, folosul nu prea este de laudă. Când se face, nu are un preț, ca să pôte câștiga un ban doi pe el; când nu se face, îl cumpără și ei destul de scump, pentru că să aibă mămăligă, îl cumpără în bani și pe muncă, ce au să o presteze în vara următoare, cu brațele și cu vitele. Și pentru ei decă nu se face porumbul, miseria este gata și numai guvernul îi pôte scăpa de fômete, și munca și câștigul unui an întreg s'au dus. Astfel în anul 1899 nu s'a făcut de loc porumbul, ori nu s'a putut coge din cauza secetei de primăvară, care l'a întârziat în dezvoltare; în 1902 a cășut bruma la 15 Septembrie și a dat peste el fiind încă verde, de li-s'a stricat ierna în coșare; în 1904 în 18 județe ale țerei nu s'a făcut de loc porumbul, în cât guvernul a fost silit să cumpere și împartă peste 26,000 vagone de porumb la săteni, ca să nu piară de fôme ei cu vitele lor cu tot.

Și în fine unde mai pui pe cei 80,000 săteni atinși de bóla pelagrei, cadavre vii umblătoare pe picioare, o sarcină grea pentru ei, ca și pentru țărâ și pentru familiile lor, cari toți își curmă țilele cu mâna lor proprie, ne mai putend suporta starea de miserie și de chinuri, și pentru ei și pentru ceilalți?! Ore în sarcina cui să punem pe acești nenorociți, decă nu în sarcina culturei porumbului? Raportele d-lor Dr. Neagoe, Dr. Felix, Dr. Babeș, Dr. G. Maior

etc. sunt destul de elocvente și asilele de pelagrosi, cuptóarele de pâne publice, o picătură în mare.

Și decă este astfel cu folosul porumbului în România cea cu pământul ei cel faimos de bogat și cu clima ei de vară aproape tropicală, ore ce să țicem noi cei de la munte despre raporturile poporului nostru, economice și sociale, cu clima mai aspră și pământul rece și sêrac? Care este beneficiul și folosul ce-l au omenii noștri din cucuruz — *muntenii noștri*, că-ror tot al doilea și al treilea an cucuruzul nu li-se coge și ei mănâncă mai mult cucuruz *pirpălit și prăjit*, decât copt la sóre, și pe care li-l dijmuesc nu pârălabul și odorbiricul ca mai nainte, ci li-l scot ció-rile din pământ și de pe stuleu, li-l mănâncă de pe cocean ursul și viezurile și mistrețul. Bieții omenii cu copii cu tot, stau luni de țile de strajă ziua și nóptea în pădure la cucuruz și-l păzesc să nu li-l fure și să nu-l jumulescă ursul și viezurile ori porcii sêlbatici, și să-și păzescă munca și avutul lor. Decă s'ar calcula esact ceea-ce îl costă și cât îi aduce, un loc de un juger, de sigur că și în anii cei buni cu puțin s'ar alege, ér în anii cei răi tótdéuna cu pagubă însemnată. Chiar și cucuruzul de munte numit *Scorumnic*, cel care se coge normal în 100 țile, nu este destul de sigur pentru dênșii, ori cât de puțin roditor ar fi el, căci de câte ori nu cade zăpada pe munții cei înalți prin August și aruncă bruma și la dênșii, ér păstorii și ciobanii sunt siliți să părăsescă vâratecul lor din munte de câte-ori înainte de S-ta Marie mare!! Atunci și cucuruzul de munte este rēpus cu totul.

Acum a început să se ivescă pelagra și pe la noi, deși nu în măsura înspăimântătoare ca în România, Italia, unde populațiunea se hrănesce anul întreg exclusiv cu mămăligă și cu prea puține legume, și fără lapte și carne.

Dér de ce să lăsăm să dăinuescă lucrurile așa mai departe; bărbații și brațele apte de muncă să pribegescă prin America și acasă să se 'ntindă pelagra, pe cari în négra robăgie nu le-am avut? Și de ce să silim, să forțăm natura?

SCIRILE DILEI.

— 14 (27) Decembrie.

Industria noastră de casă. D-l Dumitru Comșa, profesor în Sibiu, a alcătuit 9 albumuri cu modele brodate și țesute, 25 albumuri chromolitografiate, o colecție de vechituri și alte câteva obiecte proprii ornamantației țărănesce. Aceste obiecte — scriu foile din România — sunt destinate a se oferi Reginei României, Academiei Române și muzeului de artă națională a ministerului român de instrucție.

Români ardeleni încetățeniți. În ședința de Sâmbătă a Senatului român s'a votat recunoscerea calității de cetățeni români

FOILETONUL „GAZ. TRANS.”

Din trecutul telegrafiei.

(Telegraful și poezia. — Depeșile cele mai costisitoare, à 72,000 franci. — Altă depeșă à 22500 franci. — Telegrafiere în jurul pământului. — Poezii telegrafiate.)

Era o frumoasă sérâ de Maii...

Adecă nu... Astfel încep numai novețele poetastriilor.

Voiu să încep sciintificesce:

— Se scie, că cel dintâiu cablu...

Adecă éráși nu e bine. Ce să scim înainte de a povesti întâmplarea?

Totuși, mai bucuros voiu începe pe córda romanelor, căci ce roman sensațional pôte rivalisa cu sbuciumările omeniei de a lega lumea veche cu lumea nouă? De a o lega în înțeles real: de la margine la margine, de la țerm la țerm, cu frânghii împletite din sîrme de fer și de aramă! Ba nu numai atât, ci de a înfășura jur-împrejur pământul întreg cu veșigi și în rețele de sîrmă!

Se țice, că unde ajunge drum de fier, tôte cânteoile pier. Unde ajung invențiunile firelor tehnice; șinele trenului; sîrmele telegrafului și ale telefonului cu stâlpii lor pleșuvi și muți — de acolo dispăre poezia, dispăre farmecul firei, dispăre sgomotul și gâlcéva de dragoste a paserilor, dispăre frumuseța!

Și totuși câtă poezie ascund, pentru omul cugetător, aceste minuni ale sciinței moderne.

La patru-șeci de miș de kilometri percurge într'o singură secundă curentul electric de-alungul acelor sîrme — unele grosuțe, altele subțirele — cari acuși se acatără în aer, pe vîrfuri de stîlpi desmățați, acuși se légănă de-alungul balustradei unui pod, acuși trec gingașe peste casele orașelor, acuși se ascund în cabluri pe sub strade și pasaje. — Telegrafistul abia apasă levatorul „cheii” — când curentul magic o și tulesce ca gândul peste case, pe sub stradă; peste munți, peste hotare; peste văi și peste sate; peste țeri și pe sub mări; coborînd din lumina și vâlva aerului, în abisul și întu-

nerecul pământului; de prin pustietăți și codrii îmbetrâniți — rēsbînd pe fund de ape și oceane, printre polipi și haos de nămol și nisipuri, pe unde om nu umblă, ochiul omenesc nu pētrunde și sgomotul unei nu conturbă licăriile de vieță, ce mijesc și pe aici. Telegrafistul din Petru-pol nu-și aduce mâna în repaos, când impulsul electric și-a crestat deja prezența în Mukden-ul depărtat, lunecând într'o clipă de-alungul și de-alatul unui continent și jumătate.

Era o frumoasă țic de vară. Anul Mântuirii 1858, luna lui Cuptor, ziua 20. Două vase puternice „Agamemnon” și „Niagara” se aflau pe Oceanul Atlantic, la punctul marcat prin gradele 52°05 lat. nord. și 32° 42 long. vestică de la Greenwich. La ora 1 și 30 minute după prând cele două vapóre au plecat în direcții opuse „Agamemnon” cătră Valentia din Irlanda, ér „Niagara” cătră Fundlanda nouă, ducend fie-care câte o jumătate din cablul menit să împreune Europa cu America.

Întreprinderea nu progresa atât de

neted, pe cât aștepta lumea. Firul era să se rupă de câteva ori și numai îngrijirii minuțioase, precum și măsurărilor electrice neîntrerupte, a trebuit să se mulțumescă reușita expediției. În 5 August cablul era aședat. Distanța directă între Valentia și Fundlanda Nouă face 4500 kilometri, pentru cari a trebuit un cablu de 5500 ohm., diferența de 5500—4500 = 1000 kilometri reclamându-o sinuositățile terenului și abaterile de la linia dréptă în mersul orisontal. De la Hearts Content (litoralul estic al Fundlandei nouă) telegraful a fost continuat de-acurmeșul însulei până la Placentia (litoralul sudic), fiind legat aici cu cablul ce duce la Sydney (capul Breton), de aici adênsindu-se din nou pe fundul mării până la Cansó (litoralul estic al Scoției Nouă), unde a fost captat, în fine, în rețéua telegrafică americană.

Costul cablului și al aședării a fost 28,800.000 de franci.

Regina Victoria felicită din acest incident pe presidentul Statelor unite pe cale telegrafică. Însé depeșa a reclamat

următorilor Români ardeleni stabiliți în Dobrogea: Alexe Roșculeț, George I. Șeitan, Nicolae Manea Stoia, Dumitru St. Moțoiu, Nicolae Moroianu, Niță N. Popa și Nicolae Oancia.

Emigrările în America. Din statistica dărilor plătite în Statele-Unite ale Americii, care s'a încheiat cu ziua de 30 Iunie 1904, rezultă, că până la acest termen au imigrat în statele Uniunii americane în decursul unui an 812,870 persoane. Numărul emigranților din monarchia noastră a scăzut cu 28,855 persoane față de anul trecut. Cu totul au luat drumul spre America în acest an 177,156 persoane din Austro-Ungaria.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat ca răscumpărare a felițiilor de anul nou: de la d-l Nicolae Dima și familia din Brașov 20 cor. Primescă generosul donator cele mai căldurose mulțămite. — *Direcțiunea școlilor medii gr. or. române.*

La fondul „masa studenților” din Brad au intrat următoarele dăruiri: 1) De la „Oravițana” institut de credit și economii în Oravița și Dr. Ioan Nedelcu adv. drept *cunună eternă* pentru felițiile D-na Alexa Manguica și Ecaterina Trăila n. Boboronyi 40 cor. 2) De la Ioan Irimie, preot în Mesteacăn (Zarand) pentru ficia sa, preotăsa Victoria Colf, răposată la 5 Decembrie și pentru ginerele său Constantin Leucă, fost preot în Lazari 10 cor. În vece amintirea lor. *Comisiunea administrativă.*

Un comunicat al guvernului rusesc. În urma comunicării guvernului rus, ministerul român de externe a făcut cunoscut tuturor prefectilor, prin intermediul celui de interne, că ori-ce persoane intrate în interiorul Rusiei cu pașaport vizat în regulă de consulii ruși, — după expirarea vizei, care nu e valabilă decât 6 luni, — vor trebui să ceară prelungirea termenului de ședere prin guvernator, căci în cazul contrar vor fi siliți a părăsi Rusia și a plăti amendă pentru fiecare zi de întârziere peste termenul pașaportului.

Congresul național al Statelor-Unite se va întruni la 5 Ianuarie 1905.

Presă în Bucovina. E caracteristic, că în Bucovina predomină în mod extraordinar de mare presa germană, având 25 foi periodice. După foile germane vin cele române, însă numai în număr de 6, apoi cele rutene 5 la număr. Afară de aceste mai există încă o foie polonă.

Invetați ruși în Extremul Orient. Din Petersburg se anunță, că pe un vas al flotei baltice se află și o comisiune de savanți ruși, cari sub conducerea profesorului Leontief vor studia în trecut flora și fauna Asiei răsăritene.

Starea sămănăturilor în România. Până acum rapița, grânele și toate sămănăturile de toamnă se află în bună stare. Zăpada s'a topit în totă țera. Sunt temeri ca nu cum-va, înainte de a căde un nou strat de zăpadă, să fie ger aspru; în acest caz, starea rapiței și a celorlalte sămănături e periclitată mult. De la cea cădută în Muntenia și Moldova și primele zile ale lunii Noemvrie și până acum, n'a mai cădută zăpadă în cantitate mare. În nordul Moldovei a cădută însă în mică cantitate.

nicel mai mult, nicel mai puțin de cât 16 ore în capăt — timp suficient pentru a-ți perde astăzi toate iluziile de telegraf, der câștig enorm pentru acel an.

Bucuria înse n'a fost de lungă durată. Imediat după schimbarea felițiilor signalele au început să slăbescă, ér în 1 Septemvrie a amorțit de-abinele întreg cablul, fără să mai pótă fi adus la locăririi de viață. Și consumase un potop de parale! Din 5 August și până la 1 Septemvrie s'au dat prin acest cablu 400 de telegrame: 129 din Europa la America, 271 din America la Europa, constituind cele mai costisitoare depeși, ce s'au schimbat pe pământ. Anume repartisând costul cablului în suma de 28,800,000 franci, pe cele 400 de casuri, se vin de telegramă 72,000, scris: șapte-deci și două mii de franci, minus cuoțientul dispărent al taxelor, ce se vor fi incassat pentru depeșele singuratiche.

(Va urma).

Sciri din România. În decursul acestei săptămâni se va aranja o mare vânătoare pe teritoriul comunei Bârzesci din districtul Vaslui. La această vânătoare va participa și principele de corună Ferdinand.

— În urma achitării medicului evreu Dr. Jakobsohn, fost acuzat că și-ar fi otrăvit nevasta, acesta a înaintat acusa la tribunalul comercial din Ploesci contra societăților de asigurare „Patria” și „Anker” pentru a ajunge în posesiunea sumelor de asigurare, care îi compet după mórtea soției sale.

— De un timp încóce mai mulți agenți ruși călătoresc prin orașele și comunele României, colectând bani pentru familiile soldaților căduți în războiul din Extremul Orient. Autoritățile rusesci au comunicat acum autorităților române, că acești preinși agenți sunt nisce șarlatani ordinari și le rógă să-i aresteze.

Despre asimilație.

În nr. 272 (22 Dec. n.) al ziarului nostru am arătat pe scurt ceea-ce scriea un óre-care Ráczy Gyula în revista „Magyar Közélet” despre asimilație. Autorul spunea, că puterea asimilatóre a Maghiarilor póte să absorbă în maghiarism pe indiviși și grupuri mai mici etnice, ei însă (Maghiarii) nicl-odată nu vor fi în stare a asimila masse mari, cum sunt d. e. Românii și Slavii, și e o curată risipă de timp, de forțe și de bani pentru o lucrare ale cărei rezultate nu sunt în proporție cu jertfele aduse.

Autorul urmază cu espunerile sale în numărul de la 25 Decemvrie al revistei amintite. Acest al doilea articol al său cuprinde nisce date fórte prețioase, cari arată în mod nu se póte mai clar absurditatea ideii acelor șovinisti descreerați, cari prin asimilarea rasselor nemaghiare gândesc că vor puté odată să realizeze ideia și mai absurdă a imperialismului maghiar. Vorbind despre Români, el dice între altele:

„Cei aprópe 3 milioane de Români nu se înmulțesc numai prin sporire naturală, ci și pe calea asimilării. Dușmanul cel mai compact și mai puțin accesibil al Maghiarilor sunt Românii, cari atât prin faptul că locuiesc în grupuri compacte, cât și în urma ocupațiunii, a raporturilor geografice și a situațiunii topografice și în virtutea firei lor lăuntrice, trăsesc mai isolați. Cu sutele de mii de Români, Maghiarii peste tot nu vin în atingere. La acesta se mai adauge alipirea instinctivă a Românilor de naționalitatea lor. Prin neciința lui, Valahul sillesc pe Maghiarul și Sasul mai inteligent și-i învețe și vorbe-că limba, și din nenorocire limba română după natura ei, e lingua contagiosa. Femeia română încă e o puternică propagatóre a Valahimei; unde și-a pus piciorul femeia română, acolo bărbatul și copiii se valahiséză.”

Drept conclusiune dice, că în loc ca Românii să fie asimilați, din contră ei asimiléză pe alții pe cale firească.

Continuând, spune autorul, că după apariția primului volum al statisticei recensământului, se bucina cu emfasă în țera întregă, că în decursul ultimului deceniu Maghiarii nu numai că s'au sporit în număr, ci s'au sporit și prin asimilarea altora. — ér decă născerile la Maghiari scad în număr îngrijitor, acesta nu póte fi o temere din punct de vedere național, căci lucréză puternic asimilația în limbă, care dă deplină garanție pentru-ca maghiarimea se-și mențină pozițiunea, ba chiar să se întărească.”

Faptele însă desmint vorbele. Prin emigrare, Maghiarii au pierdut 75,000 ómeni (30% din numărul total al emigranților) și sporul real nu e de cât 364.000 suflete în timp de 10 ani. Când se asimileze Maghiarii aprópe 11 milioane de suflete ale naționalităților, decă peste tot naționalitățile ar fi asimilabile?

Proporția numerică a născerilor la Maghiari e mai mică de cât la naționalitățile, anume cu 0.4% mai mică; pe când la Slovaci de e. a fost de 13.3%, deși emigrarea e mai mare la Slovaci și cu tóte că ei forméză numai 11.9% din întreaga populațiune a țării. De la 1881 încóce născerile la Maghiari scad în mod înspăimântător.

Mortalitatea încă e înspăimântătoare. În 1901 au murit d. e. la Maghiari 238000 copii, adecă atâția căți soldați a trimis Japonia pe câmpul de război.

Din tóte acestea autorul concludé, că abia decă se póte vorbi despre asimila-

rea naționalităților de cătră Maghiari — și numai o acțiune economică puternică póte să salveze pentru Maghiari cele două colonne ale viitorului lor: menținerea forței de sporire și dezvoltarea proporțională, care se intrécă pe naționalități în avere și inteligență.

Resistența și atacul Port-Arthurului.

— Urmare. —

2) Aplicațiunea fortificațiunilor la teren în jurul Port-Arthurului.

În jurul Port-Arthurului s'au construit două linii de fortificațiune, cari sunt fórte distincte în părțile de nord, ost și vest. Prima linie este constituită din munții Dragonului, Erlungșan, Masa, Antșeșan până în riuul lakunsuiho, colinele prelungitóre spre sud ale munților Etșeșan și în fine muntele Liao-ti-șan.

A doua linie de fortificațiune e constituită din Muntele de aur, ramura colinară E, spre nord, a Muntelui de aur; ramura colinară a Prepelitelor, pantele de sud ale muntelui Masa și Antșeșan, în fine înălțimile Lupul alb, de pe țărmurile vestice ale mării interioare.

Ambele linii de fortificațiune, menționate mai sus, sunt închise la sud cu fortificațiunile ridicată pe peninsula Tigrului.

Aceste fortificațiuni sunt de asemenea pe două linii și anume: 7 forturi în prima linie și unul în a doua, așa încât se póte dice, că linia exterioară se închide cu cele 7 forturi, ér cea interioară cu un fort.

Fortificațiunile, în ansamblul lor esterior, presintă un patralater bine distinct cu un perimetru aproximativ de 50 km.

Frontul de sud său despre mare, este constituit din muntele Liaotișan cu 4 forturi, peninsula Tigrului cu 8 forturi, Muntele de aur cu 6 forturi, în total 18 forturi.

Frontul de ost este constituit din muntele Dragonului cu 4 forturi.

Frontul de nord este constituit din muntele Erlungșan cu două forturi, din muntele Masa cu două forturi și muntele Antșeșan cu două forturi.

Frontul de vest este constituit din prelungirea munților Antșeșan cu un fort și din muntele Liaotișan.

Deosebit de aceste forturi din prima linie, se mai găsec în a doua linie: pe frontul de nord 2 forturi, pe cel de ost 2 și mai multe redute, ér pe cel de vest 2.

Frontul dinspre mare este în special fórte puternic, după-cum se observă, de aceea flota lui Togo n'a putut să se apropie de el vre-odată.

Muntele de aur este o stâncă largă și destul de înaltă 130 m., și, după-cum se arată într'o dare de semnă în „Echo de Paris”, se asemănă puțin cu Gibraltarul.

Muntele Liaotișan, înălțimea cea mai mare din împrejurimii (480 m.), este un masiv aprópe isolat scăldat din trei părți de mare. Din cauza constituțiunii și a înălțimii, ce are atât vârful cât și pantele (60—90 m.), nicl o pozițiune nu permite artileriei inimice să-l bată. Acesta explică faptul, că pe când Japoneseii în tóte părțile au cucerit uvrașele esteriore, în partea dinspre Liaotișan n'au putut lua vre-unul cu tóte sfórțile lor, ci s'au limitat la baia Porumbeilor.

Forturile au fost aședate pe crește în așa fel, că descoper cât se póte de bine pantele și unde acesta nu s'a putut, s'au construit baterii înaintate. Aceste baterii înaintate sunt fórte număróse înaintea liniei principale a forturilor, în scop de a întârșia cât mai mult înaintarea inimicului.

Fie-care fort este nodul unui grup de mai multe uvrașe secundare și baterii esteriore, cu totul independente unele de altele, completându-se și bătându-se reciproc, fără ca nicl una să fie indispensabilă pentru apărarea celeilalte. Ast-fel este luneta Kuropatkin și fortul Kikuan la N. E.

Fortăreța Port-Arthurului e organizată în mod deosebit de cum sunt cetățile din Europa, și într'adevăr, pe când acestea din urmă au forturile detașate și nelegate între ele, forturile de la Port-Arthur sunt unite cu o curtină continuă, ér distanța între ele variază de la 3000 m. la 4000 m. Curtinele sunt formate din șanșuri și ziduri crenelate ocupate de infanterie, în scop de a pune fortăreța la adăpost de ori-ce surprindere.

În fine Rușii, de la deschiderea ostilităților, n'au pierdut un moment de aaco-

peri regiunea Port-Arthurului cu un număr imens de redute, baterii, șanșuri, adăpost și obstacole de tot felul, destinate de a întârșia cât mai mult pe inimic de a sosi înaintea forturilor.

Chiar în prezent telegramele zilnice ne aduc sciri, că asediații lucréză fără încetare pentru a înmulți numărul uvrașelor între Liaotișan și Nantșan, unde se crede, că au în gând să facă ultima rezistență.

Decă se observă, Rușii au ridicat la Port-Arthur 3 serii de obstacole: uvrașe înaintate, linia forturilor și linia a doua de forturi și redute.

Forturile, începând de la còda Tigrului spre vest, cele din prima linie se numesc ast-fel:

Fortul Còda Tigrului nr. 1.
Fortul Weiyen nr. 2.
Forturile Matșeung nr. 3 și 4.
Fortul Manteușan nr. 5.
Fortul Singtsing nr. 6.
Fortul Lantian nr. 7.
Fortul Kinșeșan nr. 8.
Fortul Tumulus nr. 9.
Fortul Liaotișan nr. 10.
Fortul Iahusiu nr. 13.
Fortul Etșeșan nr. 14.
Fortul Antșeșan nr. 15.
Fortul Wangtai nr. 16.
Fortul Sangșu seu Sunșan nr. 17.
Fortul Erlungșan seu Erlung nr. 18.
Luneta Kuropatkin nr. 19.
Fortul Kekuan seu Tecuan seu Tavan seu Tavaneu nr. 20.
Fortul Kiukishau seu Kikvan nr. 21.
Fortul Kinkitun nr. 22.
Fortul Erlung nr. 23.
Fortul Petușan nr. 24.
Fortul Laolishui nr. 25.
Fortul Laomutçeng nr. 26.
Bateria electrică și proiector nr. 27.
Forturile muntelui de aur seu Kuangkin nr. 28.

În linia a doua, începând de la înălțimea Lupul alb, forturile au denumirea: Fortul Teingtau nr. 11.
Fortul Iahusiu nr. 32.
Fortul Radei nr. 31.
Fortul Colina Prepelitelor nr. 30.

În fine la nord de orașul vechiu sunt forturile chineze nr. 29.

Numerile forturilor, nu sunt cele din realitate; ele au fost puse pentru cetirea cu înlesnire a crochiului.

(Va urma).

ULTIME SCIRI.

București, 26 Decemvrie. În ședința de ađi a camerei și a senatului, ministrul președinte Sturdza comunică adunărilor, că d-nii Ioan I. C. Brătianu, ministrul de externe, și V. Lascar, ministrul de interne, și-au dat dimisiunile, cari au și fost primite. Interimaterile vor fi ținute: la afacerile esterne de președintele consiliului, ér la afacerile interne de ministrul Haret. În vederea împrejurărilor, prin care trece guvernul, ședințele camerei și ale senatului au fost amânate până Joi.

Berlin, 27 Decemvrie. Din Petersburg se anunță, că plecarea brigădei de tiralori din Odesa a fost întârșiată din motive de politică internă. Există temeri, că ar izbucni mari disordine, decă trupele ar pleca din oraș. Pentru aceleași motive trupe de rezervă au fost trimise spre a înlocui trupele din armata activă plecate pe câmpul de război.

Literatură.

„Caractere morale”. Acestă carte atât de instructivă, bine scrisă și folositoare, mai ales pentru tinerimea din școlile medii scrisă de repositatul profesor de limba română Ioan Popea de la gimnasiul nostru din Brașov se găsec la librăriile și la tipografia noastră din Brașov precum și la celelalte librării române din țera și este una din cele mai potrivite cărți pentru premii. Dér nu numai pentru băeți, ci și pentru fete această carte este de mare preț pentru înmulțirea cunoscințelor și formarea caracterului lor.

Atragem atențiunea estitorilor noștri, că la dorința vèduvei autorului repositat, această carte se vunde cu prețul moderat de 2 coróne esemplarul (plus 20 bani porto).

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop.

De la „Tipografia A. Mureșianu“ din Brașov, se pot procura următoarele cărți:

(La cărțile aici înșirate este a se mai adăuga pe lângă portul postal arătat, încă 25 bani pentru recomandare.)

Scrieri literare pentru popor

„*Carnetul Roșu*“, o interesantă novelă nihilistă, tradusă din germană de Moșul. O broșură de 104 pagini, format octav mic. Broșura oferă o lectură ușoară și distractivă. — „*Moșul*“ e cunoscut cetitorilor noștri din numeroasele sale lucrări publicate în foaia ziarului Gaz. Trans. Prețul cu poșta 50 bani.

„*Caractere morale*, exemple și sentințe ucluse din istoriile și literaturile popoarelor vechi și moderne“ de Ioan Popoa prețul cor. 2.50 (cu poșta cor. 2.70.) Pentru România 3 Lei, la care este a se adăuga și portul postal.

„*Dietetica populară*, scrisă cu deosebită considerație la modul de viață a țeranului român, de Simeon Stoica, medic pensionat. Conține vreo 25 figuri în text. Se vinde acum în loc de cor. 1.60 cu 1 cor. + 10 b. porto;

„*Instrucțiuni populare* despre datorințele și drepturile purtate datorului dere edate de Wilhelm Niemandz. Această carte e un îndreptar de o trebuință nespuse de mare pentru toți câți au afaceri cu dările. Prețul cor. 1.20 plus 10 bani porto.

„*Omul*“, noțiuni din anatomie și fiziologie și reguli igienice pentru conservarea sănătății și a corpului omeneș de George Cătună inv. Această carte servește ca manual pentru anul al IV-lea al școlii pop., pentru școlile de repetiție și pentru poporul nostru. Prețul 50 bani (plus 5 b. porto.)

„*Cugete și considerațiuni din viața periența vieții lui Arghirobarb. se uține 170 de sfaturi înțelepte, scoase din pățania vieții.* Prețul 20 b. (cu poșta 24 b.

„*Novela de Sienkiewicz: „Natură și viață*“, „*Sluga veche*“ și „*Iancu musicantul.*“ Traducere de I. C. Panțu; o broșură de 192 pag. Prețul 80 bani + 5 bani porto.

I. C. Panțu: „*In plasa*“, „*In Baltă*“, „*Cale grea*“, „*La Coda*“, „*La căciunima lui Tiriplic.*“ *Schite din viața delu țer.* O broșură de 112 pag. cu prețul 40 bani (+ 5 bani porto.)

I. C. Panțu: „*La țerg*“, povestire din viața unui cioban. O broșură din 32 pag. cu prețul 16 bani + 3 bani porto.

„*Lira Bihorului*, o carte cu povestiri istorice scrisă în versuri, de Antoniu Pop. Prețul 40 b. (cu porto 46 bani).

„*Părintele Nicolae*, schiță din viața preoților de G. Simu. Prețul 60 b. + 6 bani porto.)

„*Săpătorul de bani*, comediă în trei acte, localizată de A. Fopp. Se recomandă mai ales pentru cei vreu să jöce teatrul. Prețul 24 bani (prin poșta 28 b.)

„*Vieța după morțe*, seu nemurirea sufletului, dedusă din misterul ființei omeneș și desertăciunea celor trecătoare, de I. P. Ediția II. Prețul cor. 1. (Cu poșta cor. 1.10).

„*Poesii* de R. V. Buticescu. Prețul era la început 2 cor. 40 b., acum numai cor. 1.20 (cu poșta cor. 1.40)

„*Suspîn și zimbire*, poesii și prosă de A. Pop. Prețul 80 bani (cu porto 86 b.)

„*Taina norocului* seu Povestea satului Nemernicen de Tache Brânduș. Această carte e foarte potrivită pentru poporul nostru și costă 1 cor. (+ 10 b. p.)

„*Balade populare* de Avram Corcea costă cor. 1.60 plus 10 b. porto. Pentru România 3 lei 20 b.

„*Banca de școlă* de I. Dariu, 30 b. plus 10 b. p.)

„*Disciplina în serviciul educațiunii* de I. Dariu, 40 b. (plus porto 10 b.)

„*Idealul învățătorului român* de I. Dariu, 40 b. (plus porto 10 b.)

„*Lilice dela Pind*, poesii macedonene-originale și daco-române de P. Vulcan, cor. 2 (pl. porto 10 b.)

„*Supplex Libellus Valachorum*“, memoriul prezentat împăratului Leopold II. de către episcopii Bob și Adamovici în numele poporului român din Transilvania anul 1791. Textul original latinesc și alătura de acesta traducerea românească făcută de profesorul Dr. E. Dăianu. Un exemplar broșat costă 1 corună (+ 5 b. porto).

„*Românii Seceleni*. Causale decadentei lor economice și mijlocele de îndreptare. Disertațiune de Ioan I. Lăpădat. 30 bani plus 5 bani porto.

„*Tragedia Calvarului* de abat. Henry Bolo traducere în româneș de membrii soc. de lect. „Inocențiu M. Clain“ din (Blașiu. Prețul 2 cor. pentru România 3 lei plus 20 b. porto).

„*Nopti de erna*, novele pentru popor, de George Simu. Conține povești cu tendințe morale. Form. 4° 250 pag. Prețul cor. 1.20 (cu poșta cor. 1.30)

„*Opsaguri*, cât cioplițe cât pilițe și la lume împărțite, de I. P. Reteganul. Vre-o 60 de poesii glumețe. Pr. 80 b. (+ p. 10 b.)

„*Schite din Italia* de Teodor Bulc, prețul 2 cor. (+ 20 b. porto).

„*Amintiri din Grecia* de Teodor Bulc; prețul cor. 1.20 (plus 10 b. porto).

„*Poesii populare* despre Avram Iancu adunate și publicate de Simeon Fl. Marian. Prețul 1 cor. (+ 10 b. porto)

„*Musa omeșană*, poesii populare din jurul Năsăudului, culese de Iuliu Bognariu. Prețul 50 b. (cu poșta 56 b.)

„*Teoria dramei* cu un tractat introductiv despre frumos și artă de prof. Dr. Iosif Blaga. Prețul corone 3.60 (plus 30 b. porto.)

„*Trilby*, roman în româneș de Afin dela Tuscia. Prețul 2 cor plus 20 bani porto.

„*Considerațiuni istorice asupra asociațiunii popoarelor* și aplicațiunile lor la națiunea noastră“ de Ioan Clinciu profesor la Bucureșci. Prețul 2 cor. (+ 10 bani porto.)

„*Cartea Sătemului*, novele de Em. Pârdeanu cor. 1 (pl. 5 b. por.)

„*In veltore*“ novele și impresii de Vlăduță, cor. 1-25 (porto 10 b.)

„*Amicul tinerimei*“, Anul I. foia de cunoștințe folositoare de prof. I. Moisil-legat în păreți țari costă 5 cor. (por. 20 b.)

„*Povestea despre prințul Ahmed al Kamel seu Pribeagul îndrăgostit* Tradusă de Dr. T. Prețul 60 b. (+ 6 b. porto.)

„*Buchetul*, culegere de cântări bătrănesci și naționale de I. Pop Reteganul. Prețul 50 b. (cu porto 56 b.)

„*Logodnica contelui Stuart*, povestire din viața Românilor bihoreni, de L. Rudow-Suciu. 148 pag. 8°. Prețul. 1 cor. (+ 10 b. porto.)

„*125 chivituri de cari strigă feciorii în joc*, de I. P. Reteganul. Pr. 24 b. cu porto 30 b.

Cursul la bursa din Viena.

Din 24 Decemvrie n. 1904.

Renta ung. de aur 4%	118.75
Renta de corone ung. 4%	97.95
Impr. căil. fer. ung. în aur 3 1/2%	88.70
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	97.05
Bonuri rurale croate-slavone	98.50
Impr. ung. ca premii	210.—
Losuri pentru reg. Tisei și Seghedin	163.—
Renta de hârtie austr.	100.25
Renta de argint austr.	100.20
Renta de aur austr.	119.55
Renta de corone austr. 4%	100.35
Bonuri rurale ungare 3 1/2%	91.20

Losuri din 1860.	155.50
Acții de-ale Băncei austro-ungară.	16.32
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	802.50
Acții de-ale Băncei austr. de credit	673.—
Napoleoniori	19.06
Mărci imperiale germane.	117.57 1/2
London vista.	239.70
Paris vista.	95.30
Note italiene	95.20

Cursul pieței Brașov.

Din 25 Decemvrie n. 1904.

Bancnote rom. Cump.	18.64	Vând.	18.70
Argint român.	18.40	„	18.64
Napoleoniori.	19.06	„	19.10
Galbeni	11.20	„	11.30
Ruble Rusesci	2.53	„	2.54
Mărci germane	117.20	„	117.40

Culegător de litere
află imediat condițiune plăcută și durabila în **Tipografia Iosif Marschall**, Sibiiu, strada Măcelarilor nr. 12. 2—3.1595.

Abonamente la „**Gazeta Transilvaniei**“ se pot face ori și când pe timp mai îndelungat seu lunare.

TIPOGRAFIA
A. Mureșianu
Brașov, Têrgul Inului Nr. 30.

Acest stabiliment este provădut cu cele mai bune mijloce tehnice și fiind bine asortat cu tot felul de caractere de litere din cele mai moderne este pus în pozițiune de a pute eșecuta **ori-ce comande** cu promptitudine și acurateță, precum:

IMPRIMATE ARTISTICE IN AUR, ARGINT ȘI COLORI.	REGISTRE și IMPRIMATE pentru toate speciile de serviciuri.
CĂRȚI DE ȘCIINȚA, LITERATURĂ ȘI DIDACTICE	BILANȚURI
STATUTE.	Compturi, Adrese, Circulare, Scrisori.
FOI PERIODICE.	Coverte, in toță mărimea.
BILETE DE VISITĂ DIFERITE FORMATE.	TARIFE COMERCIALE, INDUSTRIALE, de HOTELURI și RESTAURANTE.
PROGRAME ELEGANTE.	PREȚURI-CURENTE și DIVERSE
BILETE DE LOGODNĂ și DE NUNȚĂ DUPĂ DORINȚĂ și IN COLORI.	BILETE DE INMORMENTARI.
ANUNȚURI.	

Comandele eventuale se primesc în biurul tipografiei, Brașov Têrgul Inului Nr. 30, în etagiul, înderept în curte. — Prețurile moderate. — Comandele din afară rugăm a le adresa la

Tipografia A. MUREȘIANU, Brașov.

In interesul fie-cărui părinte este ca să cumpere copiilor

Haine bune durabile de școlă.

Eu sunt singur, care pot oferi cumpărătorilor, pe lângă garanție, **haine de școlă** din stofele renumite și moderne Zsolnai și Gácsi un asortiment bogat și modern cu

Prețurile ceșe mai ieftine.

In prăvălia mea se află **Pardiseuri** pentru bărbați, junii și copii, **Paltone de erna**, **Ulstere**, **Raglone**, **Derbi**, **Paltone popești**, **Surtuce de vnat**, **Blane de călătorie**, **Blane** pentru oraș, **Surtuce de patinat** și **Surtuce din piele veritabilă Dan**.

Cu toță stima

N. P. GOLDMANN

Prăvălie de haine pentru bărbați, junii și copii
Brașov, Tîrgul inului, in palatul lui Czell.